

מסורת הש"ס

(א) ואפרישה מיד וזי' כ"ל
רש"י (ג) [לעיל ד: ג] נדה
יד. [כריתות ח: ד] בדפוס
הני' אלהי' (ס) [ג'ל' דבז],
(ו) גרסת העמוד ויט' ופי' שם
האזר כן, (ז) יבמות נה:
[סנהדרין נה: ח] [נדה יד: ג]
(ט) בדפוס הגרס' משמש,
(י) נפ"ח: הוי, (י) [ד' ע: ג].

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חלל וכו'
לויסמן בדאמרה לקמן
מורהרם וזין: (ב) ד"ה
א"ל כי הוי זו היא כו' אל
אמה: (ג) ד"ה כי וכו' הויל
דבעלמא אין חלוק:

מוסף רש"י

נמצא על שלו. נמשכת
גדה בפרק כל היר (ד). דרך
נזות ישראל משמשת בשי
עדים. שני מדינים קנה חלד
לו ואחד לה. נמצא על שלו
ודלי בשעת תשמיש היה
ובועל נדה בשוגג היה וחיובים
שתי טמאות (כריתות י: א)
ואפילו לאחר זמן ששה לחלד
בעילה זמן ארוך קודם קיום
בידוע שזהו דם בשעת
תשמיש (נדה יד: ג). טמאין.
שנים טמאות שבעה ידיו
בועל נדה. דכתיב (ויקרא
טו) ומהי נדמה עליו (טו).

רבינו חננאל

ואי עם הארץ הכנסה
ופרישה בהעלם אחד
ולאחלל שני זיתי חלב
בהעלם אחד דמי. וקיימא לן
דאינו חייב באלא אחד.
ואמרינן אף בשלש אמות:
לווסתא ובכמאן אמרו הני
דחייב שתיים אי ת"ח אפילו
אחת אינו חייב. מאי טעמא
אכניה אנוס הוא וקיימא לן
דכל אנוס פטור הוא דמאי
הוא ליה למיעבד וכי לא
ישמש מטתו לעולם הלכך
פטור הוא. אפרישה מיד
הוא. ומיד לאו בר קרבן
הוא ואי עם הארץ אפרישה
מחייב אכניה פטור דאנוס
דלמפרש עונה סמוך לווסתה
כו' כדאמרינן. אפרישה נמי
מחייב דהא לא ידע
שהפרישה מיד אסורה
ובשתיהו שוגג הוא לפיכך
חייב שתיים: אמר רבא
שתיהו שנינו חייבין
במשנתנו. פרישה דתנן
ופירש מיד חייב כו'. כניסה
דתנן במסכת נדה פ"ב נמצא
על שלו טמאין וחיובין

ואי בעם הארץ. שהוא שוגג על שתיים: אלל שני זיתי חלב כהעלם
אחד הוא. שלא נודע לו בין זה לזה ואינו חייב אלא אחת אף זה
לא נודע לו בין כניסה לפרישה שחטא שכשחטא לו נטמאית אינו
יודע שנתחייב על הכניסה כסבור אנוס אני עליה שהרי לא למד

סמוך לווסתא (א) ואין זה אנוס אלא שוגג
וכיון דלא למד נמצא שלא ידע בין
כניסה לפרישה שחטא והוא ליה זא
על נדה שמי צעילות כהעלם אחד:
אלא בשלא סמוך לווסתא. זה אנוס
על הכניסה הוא שלא היה לו לעלות
דעתו: ואי בתלמיד חכם ולא דא
לא מתייב. דאכניה אנוס ואפרישה
מוזר: ואי בעם הארץ דא
דמתייב אפרישה. דאומר מותר אכל
אכניה אנוס: ובתלמיד חכם לוו.

כלומר יודע שישאל מזההו לפרש
מנשתיהו סמוך לווסתא כדאמר לקמן
מזהרם את בני ישראל מטומאתם
ואין יודע שהמשמש עם הטמאה
ואמרה נטמאית לרין לפרש כזכר
מת דהוא ליה שוגג על שתיים אכניה
דסבור יכולני לבעול ואפרישה אומר
מותר ושני זיתי חלב כהעלם אחד
לא הויה שהרי תלמיד חכם הוא לוו
ואין זה אנוס אלא שוגג כסבור
יכולני לבעול קודם וכי אמרה לו
נטמאית ידע שחטא אכניה והויה
ליה ידיעה בין כניסה לפרישה. וא"ת
מוזר הוא צעילות סמוך לווסתא
אין זו קשה שאין כרת וחייב חטאת
על סמוך לווסתא עד שנטמא
וצעילת הטמאה שוגג הוא כסבור
יכולני לבעול: נמצא על שלו. דם
על המפה שקנה זה אחת תשמיש:
טמאים. שנים טמאות שבעה היא
משום נדה והוא משום בועל נדה
דודלי ראיה דם קודם צעילה או
בשעת צעילת תשמיש: ומייבין. שנים
צקרבן: שלא בסמוך לווסתא. דאכניה
לחם שאלמרה לו נטמאית ופירש צקוש.
בזמן פריך הא נמצא קמני: פרישה
למה לי. לרבי ססידר את המשנה
לאשמועינן: הא תנא ליה. הך מתני'
דשבעות: איידי דבעי למיפני נמצא
על שלו. שחלק שם (ב) בין קמה מיד
לקמה לאחר שעה שצקנה מיד
קמני טמאים וחיובים צקרבן וכלאחר
זמן דאיכל למימר לאחר תשמיש
ראתה קמני פטורין מן הקרבן: כסר
כני. צקינות שאתר תשמיש קאמר:
א"ל רבא. לרב אדא: זייס מאי
דקאמר לך. רבינא רבך דלא בפרישה
מנחת לאוקמה: אמר ליה הכי מנחת.
לאוקמה בכניסה דמני עלה דההיא
נמצא על שלו וזו היא מנחת עשה
שבעה: ואם אימא. דכניסה איירי
עשה: א"ל אי שנים חסר ומני הכי (ג). אם אמה שונה הצרייתא
תקן אותה בלשון חסורי מחסרה ומני הכי וזו היא מנחת לא תעשה
שצנדה היה משמש עם הטמאה ואמרה לו נטמאית ופירש מיד זו
מנחת עשה שצנדה כל זה לרין להוסיף על משנתך. נועץ לפריש.
כלומר יעמיד עצמו בלא דיעה עד שימות האזר: וטוביה. ואשריו
כלומר זו היא הטובה לו: ואם אומרם. מתני' דקתני פירש מיד
דמשמע הא פירש כזכר מת פטור משעין מינה שהמשמש צעירות כזכר מת פטור:
מאי טעמא פטור: משום דאנוס הוא. דאין לו עוד מה לעשות: כי פירש מיד נמי ליפטר. הואיל (א) ואין חלוק פטור לאכזר מת
(ב) ומשמש צקוש: מצינו ארוכה וקצרה. חילוק בין קצרה וארוכה שאם האריך ושהה פטור ואם פירש בקצרה כלומר מיד להו' חייב:
ואנן

פרק שני שבועות יח.

אי בעם הארץ אידי ואידי אכל שתי זיתי חלב כהעלם אחד הוא.
משמע הכל דלע"פ שגודע לו צינתיים שזא על הנדה כיון שלא
נודע לו שנתחייב חטאת כסבור להיות אנוס חשבינן ליה כהעלם
אחד וכן פירש צקונטרס וא"ת דאמר צפ' כלל גדול (שם דף ע"א. וס)

בעי מנייה ר' ירמיה מר' זירא קצר
וטמן כחלי גרוגרת בשגגה שצט חזון
מלאכה וחזר וקצר כחלי גרוגרת בזון
שצט ושגגת מלאכה מהו שילטרפו א"ל
חלוקים הן לחטאות ולא מילטרפי פירוש
שאלם היה בכל פעם כגרוגרת היה
חייב שמי חטאות אע"פ שלא הייתה
ידיעה איסור צינתיים וי"ל דרצא
לטעמיה דקצירא ליה (הסם) דאינו
חייב אלא אחת אי נמי הסם חשבי
ליה ידיעה כיון שגודע לו כל מה
שהיה ספק בצאותה שעה:

לעולם אימא ד"ך שזא בסמוך
לווסתא ואפרישה. והוא
הדין דה"מ למימר בסמוך לווסתא
ואפרישה: ודא נמצא קתני. תימה
דעדיפא מנייה הוה מני למיפך מהא
דקמני סיפא נמצא על שלו טמאים
מספק ופטורין מן הקרבן ואמאי פטור
כיון דאמרה נטמאית:

המשמש מת בעריות פטור.
והא דתנן בפרק צ' דנדה (דף יד.) נמצא על שלו כשיעור
וסתה שייבין צקרבן ומפרש צממא
משל לשמש ועד זה נכנס וזה יוסף
וצריך לאוקמה דפירש צקישו דאי
צפירש מת אין זה שיעור וסתה:

דאי ס"ד חייב כו'. כל מה שמקדק
רבא מן המשנה יכול לנקדק
מן הפסוק דנפקא לן בשמעת' אהרה
למשמש עם הטמאה ואמרה לו
נטמאית מדכתיב ואל אשה בנות
טומאתה לא תקרב דלא תפרוש
משמע אלמא משמש מת פטור דכיון
שהזהר שלא לפרוש יש לו להמחיש עד
שימות האזר ומינה דצפרק הצא על
יצמתו (יבמות נה: וס) נפקא ליה לרבא
משכנת זרע דכתיב צאשת איש דמשמש
מת פטור: ואם בן מצינו ארוכה
וקצרה בנדה. י"מ אם כן כדכר הוה
דאמר נועץ לפריש וקשה דתקשי
ליה מתני' דמשמע שיש תקנה בשלא
פירש מיד אלא יש לפרש דלדלצי
פריך דבשלמא אי משמש מת פטור
איסור צעילת נדה צמתינן כמו גבי
מקדש שיש צמתינן וקצרה בנדה
ולחכי לא תנא ארוכה וקצרה בנדה
שהפטור אינו על ידי שהיא צעילה
קצרה אלא ע"י שאין כאן צעילה
כלל אלא לאצי דאמר חייב וצעילה
היא כשפירש כזכר מת ה"ל למתני
פירש צארוכה דהיינו הנאה מרובה
חייב וצקרה שמקדש הנאה תשמיש

דהיינו הנאה מועטת פטור דלא נטעי למימר משמש מת צעירות
פטור מדשצקין להאי לישנא דתנן גבי מקדש ומשני דלהכי צצקין
משום דלא מיתני שפיר כיון דארוכה דהתם קצרה דהכא וכי תימא
דליתני איפכא צקצרה חייב צארוכה פטור כיון דלא מני למיתני כי
התם צצקין לההוא לישנא לגמרי ועוד שאם כן לא היה שונה
טעם הפטור והחיוב דלדרכה ארוכה משמש טפי חיוב וקצרה פטור:
אלמא

דאי פולא דעסך. צעלמא חייב הכל
דאי פירש מיד נמי ליפטר. הואיל (א) ואין חלוק פטור לאכזר מת
פירש בקצרה כלומר מיד להו' חייב:
ואנן

עין משפט נר מצוה

בזא א מיי פ"ה מהל'
שגגות הלכה:
בזא ב מיי שם הל' ו:
ג ג מיי שם הל' ו:
ד ד מיי שם הל' ו:
ה ה מיי פיר מהל' איסורי
צוואה הלכה יא סנה לאון
קיא ועשין רגמ טוע"ע י"ד
ס"י קפה ספק ד:
ג ג ח מיי שם פ"ה הל' יא
סנה לאון כ כור אה"ע
ק"י:

רבינו חננאל (המשך)

בקרוב. פ"י איש ששימש עם
אשתו נתקנת הוא
בסמרטוט והיא נתקנה
בסמרטוט אחר והן נקראים
בסמרטוט דם על העד
שלו ודאי עם נדה שימש.
הן טמאין וחיובין קרבן כי
בשגגה באת לידו. ואמרינן
מאי לאו בסמוך לווסתה
ואכניה דאי לא בסמוך
לווסתה אמאי חייב אנוס
הוא אלא לאו בסמוך
לווסתה ואכניה. ואתי
למידיה האי דקדוקא דרבא
ולאוקמה אפרישה ושלא
בשעת ווסתה. ולא מחוקמא
אפרישה מדקתני נמצא
ונמצא השתא משמע. ואי
אפרישה הוא הויה להו
ידיעה מקמי הכי צבדנא
דחשמיש. (דוח"ח) אי הכי
עשה ולא תעשה הוא. והאי
דקתני זו היא מצות עשה
שבנדה שחייבין עליה זו
היא מצות עשה ולא תעשה
הזה ליה למיתנא (א) פ"י
עשה דחזקיהו דאמר ותהי
נדחת עליו נדחת תהא עליו.
מיכן אזהרה לעולם משמש מת
הטהורה ואמרה לו נטמאית
שלא יפירש. לא תעשה
שנאמר ואל אשה בנות
טומאתה לא תקרב וגו' אמר
רב פפא האי לא תקרב לא
תפרוש נמי הוא דכתיב
ואמרינן קרב אילין לא תש
כי כי קרשתין פ"י הרגישה
שנטמאת והודיעה אותך לא
תקרב עצמן אילין מיד
ותגלה ערותה אלא נעון
צפרנין בקרקע עד שימות
האבר ויסור קשיו ואח"כ
אביי אמר לעולם משמש מת
בביתו וזו היא מצות לא
תעשה וקשה שבנדה
שחייבים עליה. היה משמש
עם הטמאה ואמר לו
נטמאית כו'. אמר רבא זאת
אומרת משמש מת בעריות
פטור. פ"י אם ישמש אדם
בביתו מת כלומר בלא קשיו
בעריות פטור דאין מפורשות
כשהוא אבר מת מן הגדה.
ואמאי כי פריש מיד
חייב דהוה ליה למפרש
בהנאה מועטת ופירש
בהנאה מרובה. אמר ליה
רבא בר בר חנן אי הכי
מצאנו ארוכה וקצרה בנדה

(ב) ע"י רש"י.